

Hallintovaliokunta

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi valtion virkamatkoilla sattuneiden vahinkojen korvaamisesta

JOHDANTO

Vireilletulo

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi valtion virkamatkoilla sattuneiden vahinkojen korvaamisesta (HE 38/2017 vp): Asia on saapunut hallintovaliokuntaan mietinnön antamista varten.

Asiantuntijat

Valiokunta on kuullut:

- neuvotteleva virkamies Hannu Koivurinta, valtiovarainministeriö
- lakiasianpäälikkö Pekka Syrjänen, Valtiokonttori
- järjestöpäälikkö, Suomen Poliisijärjestöjen Liitto ry Mika Nygård, Julkisalan koulutettujen neuvottelujärjestö JUKO ry

Valiokunta on saanut kirjallisen lausunnon:

- oikeusministeriö
- Eduskunnan kanslia
- Tasavallan presidentin kanslia
- Julkisten ja hyvinvointialojen liitto JHL ry
- Palkansaajajärjestö Pardia ry

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki valtion virkamatkoilla sattuneiden vahinkojen korvaamisesta. Lailla muutettaisiin nykyistä valtion virkamiesten ja työntekijöiden ulkomaan matkakuutuskäytäntöä siten, että luovutaan yksityisten vakuutusyhtiöiden vakuutusten käyttämisestä ja siirretään vahingonkorvausvastuu valtion kannettavaksi. Matkavahingonkorvausten hoitaminen valtion omana toimintana johtaisi arviolta 500 000—600 000 euron vuosittaisiin säästöihin. Vakuutusturvan sisältöön ei tehdä merkittäviä muutoksia nykyjärjestelmään verrattuna. Uusi laki yhtenäistää ministeriöiden, virastojen ja laitosten käytäntöjä.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan vuoden 2018 alusta.

Valiokunnan mietintö HaVM 11/2017 vp

VALIOKUNNAN YLEISPERUSTELUT

Valtio ei talousarviolainsäädännön periaatteen mukaan vakuuta toimintaansa eikä henkilöstöään, vaan korvauksiin varaudutaan arviomäärärahalla tai tarvittaessa lisätalousarviomenettelyllä. Ulkomaanmatkojen matkavakuutukset ovat poikkeus tästä pääsäännöstä.

Matkavakuutus valtion virkamiesten ja työntekijöiden virkamatkoja varten kuuluu valtionhallinnon yhteishankinnoista annetun valtioneuvoston asetuksen (765/2006) mukaisiin yhteishankintana hankittaviin palveluihin. Valtion virastot ja laitokset hankkivat ulkomaan matkavakuutukset nykyisin keskitetysti kilpailutetun puitejärjestelyn kautta toimittajaksi valitulta vakuutusyhtiöltä. Järjestelyyn liittyneillä virastoilla on mahdollisuus hankkia matkavakuutus enintään kolme kuukautta kestäville ulkomaan työ- ja virkamatkoille sekä yli kolme kuukautta kestäville komennusmatkoille.

Valtioon palvelussuhteessa oleva kuuluu lakisääteisen tapaturma- ja ammattitautivakuutuksen piiriin kaikilla virkamatkoilla. Virkamatkoilla sattuneet työtapaturmat korvataan työtapaturma- ja ammattitautilain (459/2015) mukaan. Sotilaalliseen kriisinhallintaan, siviilikriisinhallintaan sekä EU:n rajaturvallisuusviraston (nyk. Euroopan raja- ja merivartiovirasto) toimintaan osallistuvien henkilöiden tapaturmaturvasta säädetään tapaturman ja palvelussairauden korvaamisesta kriisinhallintatehtävissä annetussa laissa (1522/2016). Viimeksi mainitun lain säännöksissä on otettu huomioon kriisinhallintatehtävien erityisolosuhteet, joihin sisältyy vammautumisen ja sairastumisen riskiä lisääviä tekijöitä. Näihin tehtäviin osallistuvien lakisääteinen vakuutusturva onkin osin kattavampi kuin työntekijöitä koskeva työtapaturma- tai ammattitautiturva.

Hallituksen esityksessä ehdotetaan säädettäväksi uusi laki valtion virkamatkoilla sattuneiden vahinkojen korvaamisesta. Vahingonkorvausvastuu valtion virkamiesten ja työntekijöiden ulkomaan virkamatkoilla sattuneista vahingoista siirretään valtion kannettavaksi. Samalla yksityisten vakuutusyhtiöiden vakuutusten käytöstä luovutaan.

Ulkomaan virkamatkoilla sattuneisiin vahinkoihin liittyvä korvaustoiminta ehdotetaan säädettäväksi Valtiokonttorin vastuulle. Valtiokonttori huolehtii jo nykyisin työssä aiheutuneen tapaturman tai ammattitaudin johdosta suoritettavien korvausten toimeenpanosta. Valtiokonttori vastaa myös tapaturman ja palvelussairauden korvaamisesta kriisinhallintatehtävissä annetun lain mukaisista korvauksista. Uuden lain mukainen tehtävä sopii valiokunnan mielestä hyvin Valtiokonttorin hoidettavaksi, sillä se toimii jo nyt valtion vakuutuslaitoksena lakisääteisessä vahinkovakuuttamisessa ja huolehtii useiden erityislakien mukaisista vahingonkorvaustoiminnoista. Valtiokonttorissa olevaa vahingonkorvausoikeudellista osaamista voidaan muutoksen jälkeen hyödyntää nykyistä tehokkaammin ja kattavammin. Ulkomaanmatkojen matkavahinkoturva voidaan Valtiokonttorissa sovittaa yhteen muun valtioon palvelussuhteessa olevalle kuuluvan vahinkoturvan kanssa.

Esityksen tavoitteena on tuottaa pysyviä säästöjä valtionhallinnossa. Valtion virastot ja laitokset ovat hankkineet viime vuosina matkavakuutuksia noin miljoonalla eurolla vuodessa. Vakuutuksista on maksettu korvauksia vuosittain noin 200 000 euroa. Liitettäessä matkavahinkojen korvaaminen osaksi Valtiokonttorin nykyistä korvaustoimintaa arvioidaan säästettävän vuosittain noin 500 000—600 000 euroa nykyisiin matkavakuutusten hankkimiskustannuksiin verrattuna.

Valiokunnan mietintö HaVM 11/2017 vp

Valtiokonttorin käytettäväksi on vuoden 2018 talousarviossa tarkoitus siirtää muiden virastojen matkavakuutusten hankkimiseen varatuista määrärahoista vahingonkorvausten rahoittamiseen ja toiminnan järjestämiseen tarvittava määräraha. Ehdotetun uuden tehtävän hoitamiseen tarvitaan Valtiokonttorin arvion mukaan yhden henkilötyövuoden työpanos.

Tavoitteena on myös yhtenäistää valtioon palvelusuhteessa olevien vakuutusturvaa. Nykyisellä järjestelyllä, jossa virastot hankkivat ulkomaan matkavakuutukset keskitetysti kilpailutetulta toimittajalta, on pyritty käytäntöjen ja vakuutusturvan yhtenäistämiseen virastojen kesken. Vakuutusturvan kattavuus kuitenkin vaihtelee edelleen virastojen välillä. Ehdotettu muutos takaa yhdenmukaisen matkavakuutusturvan kaikille lain soveltamisalaan kuuluville.

Ehdotuksen lähtökohtana on nykyisin voimassa olevan vakuutuksen tarjoaman laajimman vakuutusturvan tason säilyttäminen matkasairauden tai -tapaturman aiheuttaman henkilövahingon osalta. Yli kolmen kuukauden virkamatkoilla vakuutusturva kattaa myös korvauksen terveydenhoitokuluista. Myös esimerkiksi korkean turvallisuusriskin alueella matkustavien turvan taso nousee pysyvän haitan ja kuolemantapauksen varalta vastaamaan kriisinhallintatehtävässä vahingoittuneiden turvaa. Virastoilla on edelleen mahdollisuus hankkia myös lakiehdotuksen perusturvaa laajempia lisävakuutuksia. Valiokunta pitää tärkeänä, että valtioon palvelusuhteessa olevien vakuutusturvaa ei heikennetä nykyisestä. Erityisen tärkeää on, että matkustajilla on jatkossakin käytössään suomeksi ja ruotsiksi palveleva ympärivuorokautinen tuki- ja neuvontapalvelu.

Lakiehdotuksen mukainen vakuutusturva on toissijainen suhteessa siviilikriisinhallintaa, ulkomaan edustustoissa tehtävää työtä ja muuta tavanomaisista virkamatkoista poikkeavaa matkustusta koskevaan erityislainsäädäntöön. Valiokunnan asiantuntijakuulemisessa on tuotu esiin mainittuun erityislainsäädäntöön liittyviä muutostarpeita. Valiokunta viittaa tältä osin eduskunnan sotilastapaturman ja palvelussairauden korvaamisesta, tapaturman ja palvelussairauden korvaamisesta kriisinhallintatehtävässä ja sotilaallisesta kriisinhallinnasta annetun lain 20 §:n muuttamista koskeneiden lakiehdotusten hyväksymisen yhteydessä antamaan lausumaan (EV 241/2016 vp — HE 225/2016 vp). Eduskunta edellytti, että sosiaali- ja terveysministeriö selvittää mainittujen lakien toimivuutta ja antaa siitä eduskunnalle selvityksen ja mahdolliset esitykset lainsäädännön muuttamisen tarpeista vuoden 2018 loppuun mennessä.

Valiokunnan huomiota on asiantuntijakuulemisen yhteydessä kiinnitetty siihen, että hallituksen esityksen 2 §:n yksityiskohtaisissa perusteluissa on tekninen virhe. Perusteluissa viitataan pykälän 3 momenttiin, vaikka lakiehdotuksessa pykälässä on vain kaksi momenttia. Ehdotetun lain suhteesta ulkomaanedustuksen korvauksista annettuun lakiin (596/2006) säädetään 4 §:n 3 momentissa.

Hallituksen esityksen perusteluista ilmenevistä syistä ja saamansa selvityksen perusteella valiokunta pitää esitystä tarpeellisena ja tarkoituksenmukaisena. Hallintovaliokunta ehdottaa hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen hyväksymistä jäljempänä esitetyin muutosehdotuksin.

VALIOKUNNAN YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1 §. Soveltamisala. Ehdotetussa pykälässä säädetään lain soveltamisalasta. Lakia sovelletaan ehdotuksen mukaan valtion virkamiehelle sekä hänen mukana seuraavalle perheenjäsenelleen ulkomaan virkamatkan aikana aiheutuneeseen vahinkoon. Mitä virkamiehestä säädetään, koskee ehdotuksen mukaan myös valtioon työsopimussuhteessa olevaa. Perheenjäsen ja ulkomaan virkamatka on määritelty lakiehdotuksen 3 §:ssä.

Lain tarkoittamia virkamiehiä ovat pykälän yksityiskohtaisten perustelujen mukaan valtion budjettitalouden piiriin kuuluvaan virastoon tai laitokseen palvelussuhteessa olevat henkilöt. Ahvenanmaan maakunnassa toimivat valtion virastot, eduskunnan virastot ja tasavallan presidentin kanslia kuuluvat näihin virastoihin. Lakia ei sen sijaan sovelleta esimerkiksi Suomen Pankin tai Kelan virkamiesten matkoihin.

Valiokunnalle esitetyn selvityksen mukaan nykyisen puitejärjestelyn mukaisesti hankitun valtion matkavakuutusturvan piiriin kuuluvat matkat, jotka henkilö tekee vakuutuksenottajan luukuun. Turvan piiriin kuuluvat valtioon virka- ja työsuhteessa olevien lisäksi muun muassa tasavallan presidentti, valtioneuvoston jäsenet ja kansanedustajat. Ehdotettu lain henkilöllinen soveltamisala on kapeampi kuin nykyisessä matkavakuutusturvassa.

Valiokunnalle esitetyn selvityksen mukaan on tarkoituksenmukaista, että myös tasavallan presidentti ja valtioneuvoston jäsenet kuuluvat lain soveltamisalaan. Näin ollen valiokunta ehdottaa lakiehdotuksen 1 §:n 1 momentin täsmentämistä siten, että laissa virkamiehestä säädetty koskee myös tasavallan presidenttiä, valtioneuvoston jäsentä sekä valtioon työsopimussuhteessa olevaa. Valiokunta ei ehdota lain soveltamisalan laajentamista kansanedustajiin. Saadun selvityksen mukaan kansanedustajien vakuutusturva on nykyisin nyt ehdotettua perusturvaa laajempi ja kattavampi. Kansanedustajien työn ja ulkomaan matkojen luonne poikkeaa siinä määrin ehdotetussa laissa määritellyistä virkamatkoista, että kansanedustajien vakuutusturva on perusteltua säilyttää nykyisellään.

3 §. Määritelmät. Ulkomaan virkamatkalla tarkoitetaan ehdotetun 3 §:n 1 kohdan mukaan matkaa, jonka virkamies tekee virkatehtäviensä hoitamista varten ulkomaille. Ulkomaan virkamatkan käsite on voimassa olevan valtion matkakustannusten korvaamisesta tehdyn virka- ja työehtosopimuksen mukainen. Sen johdosta, että valiokunta ehdottaa lain 1 §:n mukaisen soveltamisalan laajentamista edellä kuvatuin tavoin, valiokunta ehdottaa ulkomaan virkamatkan määritelmää täsmennettäväksi siten, että siihen sisältyy virkatehtävien lisäksi toimen hoitaminen. Lisäksi valiokunta on korjannut ulkoasiainministeriön nimen kirjoitusasun pykälän 2 kohtaan.

17 §. Toimivaltainen viranomainen. Valtiokonttori voi ehdotetun 17 §:n 2 momentin mukaan tehdä sopimuksia yksityisten toimijoiden kanssa matkustajia ulkomaille avustavien tuki- ja neuvontapalvelujen järjestämiseksi. Valiokunta on edellä valiokunnan yleisperusteluissa pitänyt tärkeänä, että matkustajilla on jatkossakin käytössään suomeksi ja ruotsiksi palveleva ympärivuorokautinen tuki- ja neuvontapalvelu. Mainittua palvelua ei ole hallituksen esityksen mukaan tarkoitus hoitaa Valtiokonttorin omana toimintana, vaan ehdotetulla säännöksellä annetaan Valtiokonttorille mahdollisuus sopia palvelun järjestämisestä yksityisen toimijan kanssa. Hallituksen esityksessä on lähdetty siitä, että tällaisissa palvelutehtävissä on kyse julkisista hallintotehtävistä,

Valiokunnan mietintö HaVM 11/2017 vp

joiden suorittamiseen ei kuitenkaan liity harkintavaltaa tai päätöksentekoa eivätkä ne siten sisällä merkittävää julkisen vallan käyttöä. Saadun selvityksen mukaan mainittuja tehtäviä ei välttämättä voida pitää julkisina hallintotehtävinä. Neuvonnasta ehdotetaan kuitenkin säädettäväksi laissa. Valiokunta ehdottaa selkeyden vuoksi 17 §:n 2 momenttia täsmennettäväksi siten, että sopimus voidaan tehdä vain sellaisten yksityisten toimijoiden kanssa, joilla on riittävä asiantuntemus ja muut edellytykset tehtävän hoitamiseksi.

VALIOKUNNAN PÄÄTÖSEHDOTUS

Hallintovaliokunnan päätösehdotus:

Eduskunta hyväksyy muutettuna hallituksen esitykseen HE 38/2017 vp sisältyvän lakiehdotuksen. (Valiokunnan muutosehdotukset)

Valiokunnan muutosehdotukset

Laki

valtion virkamatkoilla sattuneiden vahinkojen korvaamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Soveltamisala

Valtion virkamiehelle sekä hänen mukana seuraavalle perheenjäsenelleen ulkomaan virkamatkan aikana aiheutunut vahinko korvataan tämän lain mukaisesti. Mitä tässä laissa säädetään virkamiehestä, koskee myös **tasavallan presidenttiä ja valtioneuvoston jäsentä sekä** valtioon työsopimussuhteessa olevaa.

Tämän lain 8 §:ää ja 10 §:n 1 momenttia sovelletaan myös valtion viranomaisen Suomessa tai ulkomailla suoritettavan tehtävän hoitamiseksi kutsumalle henkilölle matkalla sattuneen vahingon korvaamiseen, jollei hänellä ole oikeutta korvaukseen samasta vahingosta muun lain, vakuutuksen tai sopimuksen perusteella.

2 §

Soveltamisalan rajoitukset

Tätä lakia ei 11 §:ää lukuun ottamatta sovelleta henkilövahinkoon, josta virkamiehellä, mukana seuraavalla perheenjäsenellä tai kutsutulla henkilöllä on oikeus korvaukseen työtapaturma- ja ammattitautilain (459/2015) nojalla.

Valiokunnan mietintö HaVM 11/2017 vp

Tätä lakia ei myöskään sovelleta henkilövahinkoon, josta virkamiehellä on oikeus korvaukseen tapaturman ja palvelussairauden korvaamisesta kriisinhallintatehtävissä annetun lain (1522/2016) nojalla.

3 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

- 1) *ulkomaan virkamatkalla* matkaa, jonka virkamies tekee virkatehtäviensä **tai toimensa** hoitamista varten ulkomaille;
- 2) *korkean turvallisuusriskin alueella* aluetta, jonne matkustamista ulkoasiainministeriö suosittelee välttämään tai josta se suosittelee poistumaan, sekä Etelämannerta ja pohjoista napajää-tikköä;
- 3) *puolisolla* virkamiehen aviopuolisoa tai virkamiehen kanssa elävää avopuolisoa, jos avopuolisot ovat todistettavasti asuneet yhdessä vähintään kaksi vuotta tai heillä on tai on ollut yhteinen lapsi;
- 4) *lapsella*:
 - a) virkamiehen alle 20-vuotiaasta lasta, jonka huoltaja virkamies on tai oli ennen kuin lapsi täytti 18 vuotta ja joka ei ansaitse elatustaan omalla työllään;
 - b) puolison alle 20-vuotiaasta lasta, jonka huoltaja puoliso on tai oli ennen kuin lapsi täytti 18 vuotta ja joka ei ansaitse elatustaan omalla työllään;
 - c) virkamiehen tai puolison 20 vuotta täyttänyttä lasta, jonka edunvalvoja virkamies tai puoliso on ja joka sairauden, vian tai vamman vuoksi ei kykene elättämään itseään omalla työllään;
- 5) *perheenjäsenellä* puolisoa ja lasta;
- 6) *mukana seuraavalla perheenjäsenellä* puolisoa ja lasta, joka asuu kohdepaikalla samassa taloudessa virkamiehen kanssa vähintään kuusi kuukautta;
- 7) *matkatavaralla* matkalla mukana olevia ja matkalla hankittuja tavanomaisia käyttöesineitä ja koti-irtaimistoa; ei kuitenkaan henkilökohtaisia apuvälineitä eikä eläimiä.

4 §

Korvattavat vahingot

Tämän lain mukaisena vahinkona korvataan matkasairauden ja matkatapaturman aiheuttama henkilövahinko, matkatavaroille aiheutunut vahinko sekä virkamiehen tai mukana seuraavan perheenjäsenen matkalla yksityishenkilönä toiselle aiheuttama henkilö- ja esinevahinko sekä oikeudenkäynnistä aiheutuneet kustannukset siten kuin jäljempänä tarkemmin säädetään.

Yli kolmen kuukauden pituisella virkamatkalla olevalle sekä hänen mukanaan seuraavalle perheenjäsenelle korvataan myös ulkomaille järjestettävä terveydenhuolto.

Tämän lain nojalla maksettavasta korvauksesta vähennetään korvaus, joka virkamiehellä tai mukana seuraavalla perheenjäsenellä on oikeus saada ulkomaanedustuksen korvauksista annetun lain (596/2006) 9 b §:n nojalla.

Valiokunnan mietintö HaVM 11/2017 vp

5 §

Riskialttiissa toiminnossa aiheutunut vahinko

Riskialttiissa urheilulajissa tai toiminnossa aiheutuneesta vahingosta korvataan vain 8 §:ssä korvattaviksi säädettyt kulut ja 10 §:n 1 momentissa korvattaviksi säädettyt kulut ja hautausavustus, jollei riskialttiin lajin tai toiminnon harjoittaminen ole virkamiehen työtehtävien edellyttämää.

Edellä 1 momentissa tarkoitettuja riskialttiita urheilulajeja ja toimintoja ovat voimailulajit, kamppailulajit, moottoriurheilulajit, ilmailulajit, kiipeilylajit, laite- ja vapaasukellus, nopeus- ja syöksylasku, freestylehiihto ja laskettelu merkittyjen rinteiden ulkopuolella.

6 §

Matkasairaus

Matkasairautena pidetään sairautta, joka lääketieteellisen tietämyksen mukaan on saanut alkunsa matkan aikana. Hammassairautta ei kuitenkaan pidetä matkasairautena.

Matkasairauksiksi katsotaan myös henkilöllä ennen matkaa olleen sairauden, vamman tai vian odottamaton paheneminen matkan aikana.

7 §

Matkatapaturma

Matkatapaturma on matkalla sattunut ulkoisesta tekijästä johtuva äkillinen ja odottamaton tapahtuma, joka aiheuttaa virkamiehelle tai mukana seuraavalle perheenjäsenelle vamman tai sairauden.

Matkatapaturman aiheuttamana vahinkona korvataan myös vahinko, joka johtuu:

- 1) hankauksen aiheuttamasta ihon hiertymästä;
- 2) vammasta tai sairaudesta, jonka on aiheuttanut myrkytys tai syövyttävän aineen kosketus;
- 3) vammasta tai sairaudesta, jonka on aiheuttanut kaasun, höyryn tai huurun hengittäminen;
- 4) paleltumasta, hypotermiasta, palovammasta tai lämpösairaudesta, jonka on aiheuttanut tavanomaisesta poikkeava lämpöolosuhde;
- 5) säteilyn aiheuttamasta vammasta tai sairaudesta;
- 6) vammasta tai sairaudesta, jonka on aiheuttanut huomattava fyysikaalisen paineen vaihtelu;
- 7) äkillisestä liikkeestä tai voimanponnistuksesta aiheutuneesta lihaksen tai janteen kipeytymisestä.

Matkatapaturman seurauksena korvataan myös muun kuin tämän lain nojalla korvattavan vian, vamman tai sairauden pahenemisesta aiheutunut vahinko siltä osin kuin paheneminen vastaa tapaturman syyosuutta.

Valiokunnan mietintö HaVM 11/2017 vp

8 §

Korvattavat kulut

Matkasairauden ja matkatapaturman johdosta korvataan kohtuulliset ja tarpeelliset sairaanhoitokustannukset sekä muut tarpeelliset kulut.

Matkasairaudesta ja matkatapaturmasta aiheutuvia kustannuksia korvataan enintään kolmen vuoden ajan sairauden toteamisesta tai tapaturman sattumisesta.

Korvausta vian, vamman tai sairauden pahenemisen aiheuttamasta vahingosta maksetaan kuitenkin enintään kuuden kuukauden ajan sairauden toteamisesta tai tapaturman sattumisesta. Korvauksen maksamista voidaan kuitenkin jatkaa mainitun enimmäisajan jälkeenkin siltä osin kuin toipuminen on ilmeisesti viivästynyt pääasiallisesti sellaisten syiden vuoksi, jotka liittyvät valittuun hoitovaihtoehtoon tai hoidon odottamiseen.

9 §

Pysyvän haitan korvaus

Matkasairauden tai matkatapaturman aiheuttaman pysyvän toiminnallisen haitan suuruus arvioidaan jakamalla vammat ja sairaudet niiden lääketieteellisen laadun ja vaikeusasteen perusteella 20 haittaluokkaan. Haittaluokan 20 mukaisesta pysyvästä haitasta maksetaan kertakorvauksena 60 000 euroa ja osittaisesta pysyvästä haitasta kertakorvauksena niin monta kahdeskymmenesosaa tästä korvausmäärästä kuin haittaluokka osoittaa. Jos haittaluokka nousee vamman tai sairauden pahenemisen vuoksi vähintään yhdellä, muutetaan korvauksen määrää haittaluokan muutosta vastaavasti.

Pysyvän haitan korvaus voidaan maksaa, kun vamman tai sairauden tila ei lääketieteellisen todennäköisyyden mukaan enää parane.

10 §

Korvaukset kuolemantapauksen johdosta

Matkasairauden tai -tapaturman aiheuttaman kuoleman johdosta maksetaan vainajan kuolinpesälle hautausavustus, jonka määrä määräytyy työtapaturma- ja ammattitautilain 109 §:ssä säädetyn mukaisesti. Lisäksi korvataan kohtuulliset kustannukset vainajan kuljettamisesta kotimaahan.

Kuolemantapauksen johdosta maksetaan kuolemantapauskorvaus, jonka määrä on 60 000 euroa. Kuolemantapauskorvausta ei makseta mukana seuraavan lapsen kuoleman johdosta. Kuolemantapauskorvauksesta vähennetään kuolemaan johtaneen vamman tai sairauden johdosta maksettu pysyvän haitan korvaus. Kuolemantapauskorvausta ei makseta, jos vahingoittunut kuolee sen jälkeen, kun vahinkotapahtumasta on kulunut kolme vuotta.

Kuolemantapauskorvaus maksetaan vainajan kuolinpesälle, jollei Valtiokonttorille ole toimitettu kirjallista ilmoitusta muusta edunsaajasta. Edunsaajamääräyksen osalta noudatetaan, mitä vakuutuslain (543/1994) 47 - 50 §:ssä säädetään.

Valiokunnan mietintö HaVM 11/2017 vp

11 §

Pysyvän haitan korvaus sekä kuolemantapauskorvaus korkean turvallisuusriskin alueella aiheutuneesta vahingosta

Pysyvistä haitasta ja kuolemantapauksesta maksettava korvaus määrätään tapaturman ja palvelussairaudesta korvaamisesta kriisinhallintatehtävissä annetun lain 9 ja 10 §:n perusteella silloin, kun vahinko on tapahtunut korkean turvallisuusriskin alueella. Korvauksesta vähennetään tämän lain 9 ja 10 §:n nojalla maksettava korvaus.

Edellä 1 momentissa tarkoitettua kuolemantapauskorvausta ei makseta, jos vahingoittunut kuolee sen jälkeen kun vahinkotapahtumasta on kulunut kolme vuotta. Sitä ei makseta myöskään mukana seuraavan lapsen kuoleman johdosta.

Tässä pykälässä tarkoitettua korvauksen maksamisesta noudatetaan, mitä 10 §:n 3 momentissa on säädetty.

12 §

Terveysterveys

Virkamiehellä sekä mukana seuraavalla perheenjäsenellä on oikeus saada korvaus hänelle kohdemaassa aiheutuvista kohtuullisista terveydenhuollon kustannuksista silloin, kun ulkomaanmatkan on tarkoitus kestää yli kolme kuukautta.

Terveysterveys huollon kustannuksina korvataan kohtuulliset kustannukset seuraavista toimenpiteistä:

- 1) lääkärin antama tai määräämä sairauteen tai sairauden epäilyyn liittyvä hoito;
- 2) raskaudesta ja synnytyksestä aiheutunut hoito tai synnyttävän matkakustannukset kotimaahan synnyttämään sekä synnyttäneen ja vastasyntyneen matkakustannukset takaisin kohdemaan;
- 3) lääkärin määräämä hammassairauden hoito, joka on muun sairauden hoitamiseksi välttämätön;
- 4) lapsen terveystarkastukset sekä hammashuolto siinä laajuudessa kuin vastaava palvelu Suomessa on alaikäiselle maksutonta;
- 5) rokotus ja muu vastaava toimi sairauden ennalta ehkäisemiseksi.

Lisäksi korvataan virkamiehen työkyvyn ylläpitämiseksi tai palauttamiseksi tarpeellisesta palvelusta aiheutuvat kustannukset siinä laajuudessa kuin vastaava toiminta Suomessa kuuluu valtion työterveyshuoltoon.

13 §

Matkatavaravahinko

Matkatavaralle matkan aikana äkillisesti ja odottamattomasti aiheutuneesta vahingosta maksetaan korvausta enintään 3 000 euroa vahinkoa kohden. Eläimelle aiheutunut vahinko korvataan vain, jos kysymyksessä ovat virkamiehen työtehtävän hoitamiseksi välttämättömän eläimen eläinlääkärikustannukset tai uuden eläimen hankintakustannukset, kuitenkin enintään 2 000 euroa.

Valiokunnan mietintö HaVM 11/2017 vp

Matkatavaran myöhästymisestä aiheutuneena vahinkona voidaan harkinnan mukaan korvata välttämättömyyshyödykkeiden hankintakustannuksina enintään 800 euroa.

14 §

Matkavastuuvahingot

Virkamiehen tai mukana seuraavan perheenjäsenen yksityishenkilönä toiselle aiheuttama henkilö- ja esinevahinko korvataan, jos virkamies tai mukana seuraava perheenjäsen on kohdemaan voimassa olevan oikeuden mukaan vahingosta vahingonkorvausvastuussa.

Korvausta ei kuitenkaan suoriteta vahingosta, joka aiheutuu moottoriajoneuvon tai moottorikäyttöisen laitteen liikenteeseen käyttämisestä, aluksen tai moottorikäyttöisen veneen tai vesiskootterin käyttämisestä, eikä 5 §:ssä tarkoitetussa toiminnassa ulkopuoliselle aiheutetusta vahingosta. Korvausta ei myöskään suoriteta vahingosta, joka aiheutuu vahingonaiheuttajan kanssa samassa taloudessa asuvan omaisuudelle tai omaisuudelle, jonka vahingonaiheuttaja omistaa yhdessä vahingonkärsijän kanssa.

Vahingonkorvausta matkavastuuvahingosta voidaan maksaa yhteensä enintään 85 000 euroa vahinkotapahtumaa kohden. Korvausta voidaan alentaa tai se voidaan kokonaan evätä, jos vahinko on aiheutettu rikoksella tai tahallaan taikka törkeällä tuottamuksella.

15 §

Oikeudenkäyntikulut

Rikosasian käsittelystä ja 14 §:ssä säädetyn korvausvastuun selvittämisestä virkamiehelle tai mukana seuraavalle perheenjäsenelle aiheutuneet kohtuulliset ja tarpeelliset selvittely- ja oikeudenkäyntikulut korvataan. Virkamiehen oikeudenkäyntikulut korvataan myös, jos korvausvastuun tai muun vastuun selvittäminen liittyy hänen virkatehtäviensä hoitamiseen.

16 §

Korvauksen alentaminen ja epääminen

Tämän lain nojalla myönnettävää korvausta voidaan kohtuuden mukaan alentaa tai se voidaan kokonaan evätä, jos vahingon syntymiseen tai sen määrään on oleellisesti vaikuttanut vahinkoa kärsineen alkoholin tai muun huumausaineen käyttö tai muu törkeä tuottamus.

17 §

Toimivaltainen viranomainen

Tässä laissa säädettyjen korvausten myöntämisestä päättää Valtiokonttori.

Valtiokonttori voi tehdä sopimuksia matkustajia ulkomailla avustavien tuki- ja neuvontapalvelujen järjestämiseksi sellaisten yksityisten toimijoiden kanssa, joilla on riittävä asiantuntemus ja muut edellytykset tehtävän hoitamiseksi matkustajia ulkomailla avustavien tuki- ja neuvontapalvelujen järjestämiseksi.

Valiokunnan mietintö HaVM 11/2017 vp

18 §

Valtiokonttorille tehtävät ilmoitukset

Viranomaisen on ennen matkan alkua ilmoitettava Valtiokonttorille yli kolmen kuukauden virkamatkalle lähtevä virkamies ja tämän mukana seuraavat perheenjäsenet. Ilmoitus on tehtävä myös 1 §:n 2 momentissa tarkoitettusta kutsutusta henkilöstä.

19 §

Korvausasian vireilletulo

Korvausasia tulee vireille, kun Valtiokonttori saa tiedon aiheutuneesta vahingosta. Korvausta on vaadittava Valtiokonttorilta kuuden kuukauden kuluessa vahingon sattumisesta, sen seurauksien tai sairauden ilmenemisestä tai hoitotoimenpiteen tekemisestä.

Erityisestä syystä Valtiokonttori voi ottaa tutkittavakseen myös 1 momentissa tarkoitettua myöhemmin esitetyn korvausvaatimuksen.

20 §

Valtiokonttorin oikeus saada tietoja

Valtiokonttorilla on oikeus saada korvauksen hakijalta tarpeelliset tiedot korvausasian ratkaisemiseksi.

Valtiokonttorilla on salassapitosäännösten ja -määräysten estämättä oikeus pyynnöstä saada terveydenhuollon viranomaisilta ja laitoksilta korvausasian selvittämiseksi välttämättömät tiedot. Tiedot voidaan hakea myös teknisen käyttöyhteyden avulla ilman sen suostumusta, jonka etujen suojaamiseksi salassapitovelvollisuus on säädetty.

21 §

Valtiokonttorin oikeus osoittaa hoitopaikka

Valtiokonttorilla on oikeus ohjata kiireettömän hoidon tarpeessa oleva valitsemaansa hoitopaikkaan. Hoitopaikan on oltava sellainen, jossa vahingoittunut saa korvattavan vahingon edellyttämän hoidon. Hoitopaikan valinnassa otetaan huomioon sairauden tai vamman laatu sekä hoidosta aiheutuneet kokonaiskustannukset.

22 §

Muutoksenhaku

Valtiokonttorin päätökseen saa vaatia oikaisua siten kuin hallintolaissa (434/2003) säädetään. Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vakuutusosoikeuteen 30 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista. Jos valitus on saapunut määräajan jälkeen, vakuutusosoikeus voi ottaa valituksen tutkittavakseen, jos myöhästymiseen on ollut painavia syitä.

Valiokunnan mietintö HaVM 11/2017 vp

Vakuutusosoikeuden päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla.

23 §

Takaisinperintä

Virkamiehelle maksettu korvaus voidaan periä takaisin kokonaan tai osittain, jos korvauksen saamisen edellytys ei täyty. Takaisinperintään sovelletaan, mitä valtion virkamieslain (750/1994) 60 ja 61 §:ssä säädetään.

24 §

Rahamäärien tarkistaminen

Edellä 9 §:n 1 momentissa, 10 §:n 2 momentissa, 13 §:ssä ja 14 §:n 3 momentissa mainitut rahamäärät tarkistetaan kolmen vuoden välein rahan arvon muutosta vastaavasti. Tarkistettut rahamäärät säädetään valtioneuvoston asetuksella.

25 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Helsingissä 15.6.2017

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Juho Eerola ps
varapuheenjohtaja Timo V. Korhonen kesk
jäsen Anders Adlercreutz r
jäsen Mika Kari sd
jäsen Antti Kurvinen kesk
jäsen Sirpa Paatero sd
jäsen Olli-Poika Parviainen vihr
jäsen Wille Rydman kok
jäsen Joona Räsänen sd
jäsen Vesa-Matti Saarakkala uv
jäsen Matti Semi vas
jäsen Kari Tolvanen kok

Valiokunnan mietintö HaVM 11/2017 vp

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

istuntoasiainneuvos Henri Helo